

Vrijwilligerswerk

‘Dragende samenleving ontstaat niet vanzelf’

In de zorg wordt van vrijwilligers steeds meer verlangd. Maar hoe verhoudt hun rol zich tot die van de professionals? Zoek naar de toegevoegde waarde, is het devies.

Onno Havermans

Niet alleen koffieschenken in het verzorgingshuis, maar aanschuiven bij een keukentafelgesprek of in de spreekkamer van de huisarts. Voor vrijwilligers liggen steeds meer taken klaar, die ook meer van hen vragen. De behoefte aan meer en beter geschoolde vrijwilligers vraagt om een anders ingerichte samenleving, zegt Karin Hanekroot, directeur van de Vrijwilligersacademie in Amsterdam. “Neem ze serieus, luister naar ze.”

Grofweg vijf miljoen Nederlanders doen vrijwilligerswerk. Naast de traditionele karweitjes – schoonmaken, iemand ergens heenbrengen, actief zijn in het verenigingsleven – komen daar steeds meer klussen bij, zoals de maatjes die een-op-eenondersteuning bieden. Daarvoor is naast mensenkennis en een warm hart ook wat bagage nodig. Nieuwe vrijwilligers moeten meer kunnen dan voorheen.

Niets bijzonders, vindt Lucas Meijs, hoogleraar strategische filantropie en vrijwilligerswerk aan de Rotterdam School of Management van de Erasmus Universiteit. “We zijn algemeen zwaardere eisen gaan stellen, betaald of onbetaald. Wie autorijdt moet een rijbewijs hebben, een voetbaltrainer vaak een diploma.”

Wel ziet Meijs dat in de zorg steeds meer van vrijwilligers wordt verlangd. En dan is het zaak de rollen van professionals en vrijwilligers goed op elkaar af te stemmen, stelt hij. “Het is maar de vraag of een vrijwilliger aan de wens van een instelling gaat voldoen.” En of die instelling de vrijwilliger serieus neemt vult Hanekroot aan.

Precies daarover ging gisteren het symposium ‘Burgers, buitenlui en beleidsmakers’, dat de Vrijwilligersacademie samen met de Hogeschool Amsterdam, de Vrije Universiteit, Stichting Eropaf! en het Tijdschrift voor Sociale Vraagstukken/Movisie had

opgezet. In dertien ‘laboratoria’ zochten deelnemers naar oplossingen voor frictie op de werkvloer.

Zo kwam in een van de labs ter sprake of er plaats is voor vrijwilligers in de nieuwe sociale wijkteams. In Leeuwarden wel, zo bleek, maar in Amsterdam bestaan wijkteams louter uit betaalde krachten. “We hebben zoveel vertrouwen in de betaalde zorg, welzijn en dienstverlening gekregen, dat we zijn vergeten hoe het vroeger ging”, zegt Hanekroot. “Maar de dragende samenleving ontstaat niet vanzelf.”

Huisartsen, bijvoorbeeld, zijn huiverig om vrijwilligers toe te laten in hun wachtkamer, zegt ze. “Terwijl een op de drie patiënten met sociale problemen komt. Vrijwilligers die een praatje aanknopen kunnen dat veel beter dan de overbelaste huisarts.”

Vrijwilligers kunnen ook een rol spelen bij de keukentafelgesprekken tussen gemeenten en mensen die zorg nodig hebben, legt Hanekroot uit. “Niet door dan maar zelf te gaan schoonmaken, maar door rondom de cliënt een netwerk op te bouwen.”

Zoek naar de toegevoegde waarde, zegt Meijs. “Wat maakt de vrijwilliger en de beroepskracht onuitwisselbaar? Een betaald maatje is een ander soort maatje dan een vrijwilliger. Betaalt de ontvanger, dan zal die in ruil harde eisen stellen aan het maatje, betaalt de overheid, dan verlangt ze concrete resultaten. Zonder betaling ligt de verhouding anders, de vrijwilliger en de ontvanger bepalen dan samen wat er gebeurt.”

Aandeel Nederlanders dat vrijwilligerswerk doet

45

procent

Aandeel Bulgaren dat als vrijwilliger werkt

4

procent

Hoe houd je ze vast?

Nergens zoveel nieuwe vrijwilligers als bij de vluchtelingen die nu opvang vragen. Geweldig, vindt Karin Hanekroot van de Amsterdamse Vrijwilligersacademie.

“Maar zijn die mensen over twee jaar nog actief? Hoe houden we die energie vast?”

De participatiesamenleving vereist meer vrijwilligers. Hanekroot ziet zes groepen die nog weinig worden gevraagd: cliënten (ervaringsdeskundigen), migranten, werklozen (mogen nu vaak niet), studenten, jonge hoogopgeleide werknemers (young professionals) en expats.

Voor die laatste groep is de taal dikwijls een obstakel, zegt hoogleraar vrijwilligerswerk Lucas Meijs. Hij pleit voor een estafette van klussen, waardoor de expats telkens iets anders doen zodat geen sleur ontstaat, terwijl mensen die hulp nodig hebben wel verzekerd zijn dat er steeds iemand komt helpen.

Daarnaast zijn nieuwe bemiddelaars nodig om studenten en

young professionals te mobiliseren, zegt hij. "Vroeger zochten jongeren die nieuw waren in de stad aansluiting bij een kerk. Dat is niet meer de automatische vindplaats voor vrijwilligers."

Dat mentor Heleen Kruse (r), die ze nog niet zo lang kent, voor haar beslist, vindt Leila Zuurveld geen enkel probleem. FOTO PATRICK POST

